

Fimmtudaginn 23. maí 1996.

Nr. 142/1995.

Gunnar Kvaran

(Skúli Pálsson hrl.)

gegn

Gunnari Kvaran hf. og

Sjóvá-Almennum tryggingum hf.

(Ólafur Axelsson hrl.)

Skaðabætur. Örorka.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Markús Sigurbjörnsson, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 25. apríl 1995. Hann krefst þess, að stefndu verði dæmdir sameiginlega til að greiða sér 12.174.130 krónur með nánar tilgreindum vöxtum frá 24. maí 1991 til 20. september 1993, en dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags. Þá krefst áfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndu krefjast staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

I.

Áfrýjandi styður kröfu sína um bætur fyrir tekjumissi vegna örorku við örorkumat læknisins Björns Önundarsonar frá 1. febrúar 1993. Í örorkumatinu er tímabundin örorka áfrýjanda talin vera 100% fyrstu tvo mánuði eftir slysdag og 50% í einn mánuð þar á eftir, en varanleg örorka 15%.

Samkvæmt beiðni 3. mars 1994 fengu stefndu dómkvadda þá Ísak G. Hallgrímsson lækni og Þorgeir Örlygsson, prófessor í lögfræði, til að meta læknisfræðilega og fjárhagslega örorku áfrýjanda. Í matsgerð þeirra frá 15. nóvember 1994 er komist að þeirri niðurstöðu, að tímabundin læknisfræðileg örorka áfrýjanda hafi verið 100% í tvo mánuði frá slysdegi, en varanleg læknisfræðileg örorka 10%. Fjárhagslega örorku töldu matsmenn enga vera.

Að framangreindri matsgerð stóð einn sérfróður maður um læknisfræðileg efni. Verður ekki fallist á það með stefndu, að matsgerðin nægi til að hnekkja fyrrnefndu örorkumati Björns Önundar-

sonar lækni. Verður því mat hans á læknisfræðilegri örorku lagt til grundvallar við ákvörðun á tjóni áfrýjanda í samræmi við dómvenju, enda hafa stefndu ekki sýnt fram á, að í þessu máli séu sérstök rök til að víkja frá hinu læknisfræðilega mati.

II.

Fyrir héraðsdómi og við áfrýjun málsins krafðist áfrýjandi greiðslu úr hendi stefndu á samtals 9.257.530 krónum með vöxtum og málskostnaði, eins og að framan greinir. Við munnlegan flutning málsins fyrir Hæstarétti lagði áfrýjandi hins vegar fram nýjan tjónsútreikning Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingafræðings frá 6. maí 1996 og reisti endanlega kröfu sína á þeim útreikningi. Kröfuna sundurliðar áfrýjandi þannig:

Vegna tímabundinnar örorku	kr.	986.400
Vegna varanlegrar örorku	–	10.066.300
Vegna tapaðra lífeyrisréttinda	–	604.000
Miskabætur	–	500.000
Kostnaður af tjónsútreikningi	–	17.430

Stefndu mótmæla því, að áfrýjandi fái komið að þessari hækkun kröfu.

Ekki er fullnægt skilyrðum 2. mgr. 163. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála, sbr. 17. gr. laga nr. 38/1994, til þess að áfrýjandi geti hækkað kröfu sína á þann hátt, sem hér um ræðir. Við úrlausn málsins verður hins vegar tekið tillit til nýs útreiknings á tjóni áfrýjanda svo og framangreindrar sundurliðunar á heildarkröfu hans.

III.

Eins og getið er í hinum áfrýjaða dómi, naut áfrýjandi óskertra launa á tímabilinu, sem hann krefst bóta fyrir vegna tímabundinnar örorku. Verður sá liður í kröfum hans því ekki tekinn til greina.

Kröfuliðir áfrýjanda vegna tekjumissis af völdum varanlegrar örorku og vegna tapaðra lífeyrisréttinda eru samtals 10.670.300 krónur. Í forsendum fyrir útreikningi tryggingafræðings á þessum kröfuliðum kemur fram, að miðað hefur verið við tekjur áfrýjanda árin 1989 til 1991, sem voru nánar tiltekið 2.479.839 krónur á fyrsta ári, 6.996.792 krónur á öðru, en 3.870.545 krónur á hinu þriðja. Breytilegar tekjur áfrýjanda á þessu árabili renna stoðum undir þá rök-

semd stefndu, að tekjur áfrýjanda, er starfar hjá félagi, sem hann er aðaleigandi að, séu ekki að öllu leyti háðar vinnuframlagi hans. Er því ekki unnt að miða við, að varanleg örorka áfrýjanda leiði með öllu til samsvarandi skerðingar á tekjum hans síðar. Hliðsjón verður þó allt að einu höfð af tjónsútreikningnum við ákvörðun bóta. Samkvæmt 2. gr. laga nr. 55/1980 um starfskjör launafólks og skyldu-tryggingu lífeyrisréttinda er áfrýjanda skylt að eiga aðild að lífeyris-sjóði. Standa því ekki rök til annars en taka til greina kröfu hans um bætur vegna tapaðra lífeyrisréttinda af þeim tekjum, sem ætla má, að hann fari á mis við vegna varanlegrar örorku. Þegar tekið er tillit til þessara atriða svo og til skattfrelsis bóta og hagræðis af eingreiðslu, þykja bætur samkvæmt þessum kröfuliðum áfrýjanda hæfi-lega ákveðnar samtals 6.500.000 krónur.

Miskabætur handa áfrýjanda verða ákveðnar 250.000 krónur.

Tekið er tillit til kröfuliðar áfrýjanda vegna kostnaðar af tjónsútreikningi við ákvörðun málskostnaðar.

Samkvæmt því, sem að framan greinir, verður stefndu gert sameiginlega að greiða áfrýjanda alls 6.750.000 krónur. Verða áfrýjanda dæmdir vextir frá slysdegi til 20. september 1993 í samræmi við kröfu hans, sem hefur ekki sætt andmælum, en vextir frá þeim degi til uppsögu dómsins verða ákveðnir í samræmi við 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987. Stefndu verða jafnframt dæmdir til að greiða áfrýjanda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, sem ákveðinn er í einu lagi, eins og í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð:

Stefndu, Gunnar Kvaran hf. og Sjóvá-Almennar tryggingar hf., greiði sameiginlega áfrýjanda, Gunnari Kvaran, 6.750.000 krónur með ársvöxtum sem hér segir: 4,7% frá 24. maí 1991 til 31. júlí sama ár, 5,8% frá þeim degi til 30. september sama ár, 6,3% frá þeim degi til 31. október sama ár, 3,9% frá þeim degi til 30. nóvember sama ár, 3,4% frá þeim degi til 31. desember sama ár, 2,6% frá þeim degi til 28. febrúar 1992, 1,6% frá þeim degi til 31. mars sama ár, 1,1% frá þeim degi til 31. maí sama ár, 1% frá þeim degi til 31. ágúst sama ár, 0,9% frá þeim degi

til 31. janúar 1993, 1,1% frá þeim degi 28. febrúar sama ár, 1% frá þeim degi til 31. mars sama ár, 0,9% frá þeim degi til 30. apríl sama ár, 0,8% frá þeim degi til 20. september sama ár, 0,9% frá þeim degi til 1. nóvember sama ár, 0,8% frá þeim degi til 11. sama mánaðar, 0,5% frá þeim degi til 11. maí 1995, 0,6% frá þeim degi til 1. febrúar 1996, 0,9% frá þeim degi til 11. sama mánaðar, 1% frá þeim degi til 21. sama mánaðar, 0,9% frá þeim degi til 21. apríl sama ár, en 0,8% frá þeim degi til uppsögu þessa dóms. Frá þeim tíma ber krafa áfrýjanda dráttarvexti samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 til greiðsludags.

Stefndu greiði í sameiningu áfrýjanda samtals 500.000 krónur í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 27. janúar 1995.

I.

Mál þetta, sem dómtekið var 13. þ. m., er höfðað með stefnu, birtri 26. janúar 1994.

Stefnandi er Gunnar Kvaran, kt. 040337-4159, Grímshaga 5, Reykjavík.

Stefndu eru Gunnar Kvaran hf., kt. 610182-0119, Vatnagörðum 22, Reykjavík, og Sjóvá-Almennar tryggingar hf., kt. 550176-0419, Kringlunni 5, Reykjavík.

Endanlegar dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndu verði in solidum dæmdir til að greiða stefnanda 9.240.130 kr. auk vaxta frá 24. maí 1991 til 20. ágúst 1993, en dráttarvaxta frá þeim tíma til greiðsludags og til greiðslu málskostnaðar. Þess er krafist, að beita megi reglu 12. gr. vaxtalaga við útreikning vaxta og að málskostnaður beri dráttarvexti frá 15. degi eftir dómsuppkvaðningu.

Af hálfu stefndu er þess aðallega krafist, að þeir verði sýknaðir af öllum kröfum stefnanda gegn greiðslu 450.000 kr. auk innheimtulauna samkvæmt síðast gildandi gjaldskrá Lögmannafélags Íslands að viðbættum virðisaukaskatti. Þá krefjast stefndu þess, að stefnanda verði gert að greiða þeim málskostnað að skaðlausu ásamt virðisaukaskatti, og jafnframt, að málskostnaður beri dráttarvexti frá 15. degi eftir dómsuppsögu til greiðsludags. Til vara krefjast stefndu þess, að krafa stefnanda verði stórlega lækkuð og að hver aðili beri sinn kostnað af málinu.

II.

Hinn 24. maí 1991 var stefnandi farþegi í jeppabifreiðinni TH-022, eign stefnda Gunnars Kvaran hf., sem sonur stefnanda ók austur Pingvallaveg. Skammt austan Kjósarskarðsvegur missti ökumaður stjórn á bifreiðinni með þeim afleiðingum, að hún lenti utan vegar og valt. Var stefnandi fluttur á Borgarspítala og þaðan á bæklunardeild Landspítala. Við slysið fóru sínar í vinstri rist stefnanda í sundur, og einnig fékk hann háls hrykk og axlarmein auk skurðsára í andliti, höndum og fótum. Lá stefnandi tólf daga á Landspítalanum. Hinn 23. mars 1992 var gerð aðgerð á hægri öxl og vinstra fæti.

Hinn 1. febrúar 1993 mat Björn Önundarson læknir örorku stefnanda af völdum slyssins. Segir svo í niðurstöðu örorkumats hans:

„Þannig er um tæplega fimmtíu og sex ára gamlan mann að ræða, sem í nefndu slysi varð fyrir vægum hrykkáverka á hálsliði, rotartor cuff skemmd á hægri axlarlið og rupturu á tendon extensor communis longus á vinstra fæti.

Slasaði ber nú nokkur einkenni afleiðinga slyss þessa. Hann hefur væg óþægindi frá hnakkafestum og herðavöðvum, en hreyfingar í hálsliðum teljast ekki takmarkaðar.

Slasaði þreytist í vinstri fæti, og dorsalt á fjórum laterölu tám fótansins er dofi, en einnig upp fyrir miðja rist. Slasaða finnst sem hann gangi á „púðum“ eftir nefnt slys, og skó á hann erfitt með að fá á vinstri fót.

Slasaði hefur nú lítil óþægindi frá hægri axlarsvæði, og verður að telja sennilegt, að hann beri ekki umtalsverða örorku vegna afleiðinga áverka á hægri öxl.

Telja verður líklegt, að þau einkenni, sem slasaði ber nú, verði varanleg hér eftir, enda er nú meira en eitt og hálft ár liðið, frá því að áður nefnt slys varð.“

Samkvæmt þessu mat lækinnrinn tímabundna örorku stefnanda 100% í tvo mánuði, 50% í einn mánuð og varanlega örorku 15%.

Á grundvelli örorkumats þessa reiknaði Jón Erlingur Þorláksson tryggingafræðingur út örorkutjón stefnanda, og styður stefnandi tölulega kröfugerð sína þeim útreikningi. Í útreikningnum kemur m. a. fram, að meðalárstekjur stefnanda árin 1989, 1990 og 1991 voru 4.742.500 kr. Reiknaðist tryggingafræðingnum, að miðað við það og að tap vegna slyssins væri á hverjum tíma sami hundradshluti tekna og örorka er metin, að höfuðstólsverðmæti vinnutekjutaps stefnanda vegna tímabundinnar örorku væri 981.700 kr. og vegna varanlegrar örorku 7.267.900 kr. Þá áætlaði hann verðmæti tapaðra lífeyrisréttinda vegna slyssins 437.200 kr. Við útreikning

höfuðstólsverðmætis notaði tryggingafræðingurinn frá útreikningsdegi vexti af almennum sparisjóðsbókum í Landsbanka Íslands, en eftir útreikningsdag 6% vexti og vaxtavexti. Um dánarlíkur fór eftir reynslu áranna 1976 til 1980.

Að beiðni stefndu voru 29. mars 1994 dómkvaddir matsmennirnir Ísak G. Hallgrímsson læknir, sérfræðingur í orku- og endurhæfingarlækningum, og Þorgeir Örlygsson, prófessor við lagadeild Háskóla Íslands, til að skoða og meta heilsufarsástand stefnanda og láta í té skriflegt og rökstutt álit um það, hvort tímabært væri að meta læknisfræðilega örorku stefnanda vegna þeirra áverka, sem hann hlaut í umræddu slysi. Þá áttu matsmenn, ef svo væri, að láta í té álit um, hver væri annars vegar tímabundin og varanleg læknisfræðileg örorka stefnanda af völdum slyssins og hins vegar tímabundin og varanleg fjárhagsleg örorka hans vegna þess.

Matsgerð er dagsett 15. nóvember 1994. Kemur þar fram, að tímabært sé að meta læknisfræðilega örorku stefnanda vegna áverka þeirra, sem hann hlaut í slysinu.

Í matinu er m. a. greint frá því, að í viðtali við stefnanda á matsfundi 26. september 1994 um afleiðingar slyssins hafi stefnandi greint frá því, að hann fái stundum óþægindi í hálsi að aftan, sem komi fram í sársauka og stirðleika, en oft takist að laga þetta hjá hnykki (chiropractor) og einnig með sprautum. Kvaðst stefnandi oft þurfa meðferðar við vegna þessara óþæginda, nú síðast á liðnum vetri, og þá kvaðst hann ávallt vita af óþægindunum. Þá kvaðst stefnandi e. t. v. hafa haft einhver óþægindi í hægri öxl fyrir slys, en þau hefðu versnað verulega við það. Hefðu þau orðið óbærileg um tíma og leitt til aðgerðar 23. mars 1992, en að mestu leyti lagast eftir hana. Kvaðst hann hafa „döða“ fram í rist og tær og finna fyrir eins og bögglingi undir tábergi, jafnt í skóm sem berfættur. Haltraði hann stundum vegna óþæginda í ristinni, en þau virtust koma öðru hverju og upp úr þurru og ekki vera bundin við sérstakt álag, t. d. langar gönguferðir, þó að þau gætu komið upp þá, en t. a. m. ætti hann ekki í erfiðleikum í leikfimi eða á gangstígum. Hann kvaðst ekki hafa nein teljandi óþægindi í vinstri ökkla eða rist við vinnu sína, enda væri starf hans að langmestu leyti í kyrrsetu, þ. e. við skrifborð eða tölvu, og væri hann því laus við allan burð og því lítið álag á ganglimi. Í vinnu mæddi hins vegar meira á svæði háls og herða.

Í niðurstöðum matsins um læknisfræðilegar afleiðingar slyssins segir svo: „Matsþoli hefur að öllum líkindum tognað á háls- og herðasvæði við umferðaróhappið í maí 1991. Hann kveðst stundum finna til óþæginda, sem reyndar er ekki óalgengt, að menn kvarti um á hans aldri við sambærileg störf. Viðtal og skoðun gaf ekki tilefni til að ætla annað en að tognun hafi verið væg.

Mikil kölkun og byrjandi slitbreytingar, sem sáust á röntgenmynd hægri axlar matsþola verða ekki raktar til umrædds slyss. Slysið hefur þó að öllum líkindum valdið auknum eða nýjum óþægindum vegna þess vanda, sem fyrir var í axlarliðnum. Góður árangur þykir hafa orðið af aðgerð, sem gerð var á öxlinni 23. mars 1992. Vandamál matsþola í hægri öxl hafa að hans sögn að langmestu leyti gengið til baka.

Pegar sinar fara í sundur, skerðist virk (aktiv) hreyfing að einhverju eða öllu leyti, og fer það eðlilega eftir umfangi áverkans. Er því nauðsynlegt að sauma sinarnar saman sem fyrst, ef hreyfing á að fást upp að nýju, og eftir aðgerð verður ekki komist hjá því að hvíla vefina með gífsmeðferð í nokkrar vikur, áður en æfingar geta hafist. Hvernig til tekst með hreyfingu á eftir, er undir ýmsu komið og lengd örvefsins eða styrk hans að ógleymdum samvexti (adhaesiones), sem er vel þekktur fylgikvilli (complicatio) áverka og aðgerða á viðkvæmum stöðum.

Samvöxtur um sinar skerðir virka og óvirka (passiva) hreyfingu og getur einnig valdið óþægindum eins og verkjum við óheppilegt álag. Slíkur samvöxtur virðist hafa myndast á framanverðum ökkla í tilfelli matsþola og skert hreyfingu og kraft taa. Hins vegar verður ekki séð, að meiðsl hafi orðið á beinum eða liðum.

Áverki sá, sem matsþoli hlaut á réttisinar vinstri fótar, þykir hafa fengið góða og viðeigandi meðferð, og verður að telja, að aðgerðin hafi tekist nokkuð vel. Þrátt fyrir það hefur matsþoli skerta hreyfingu og minni kraft við réttingu taa vinstra megin, og verður það rakið til áverkans sjálfs og svo samvaxtar í kjölfar hans og meðferðar. Af viðtali við matsþola og eftir skoðun þykir mega ætla, að þessi áverki kunni að há honum nokkuð, einkum við breyttar vinnuaðstæður.

Tímabundin læknisfræðileg örorka matsþola telst hafa verið 100% í tvo mánuði. Varanleg læknisfræðileg örorka matsþola telst vera 10%, – tíu af hundraði.“

Áður hefur verið rakið, að meðalárstekjur stefnanda frá 1989 til 1991 að báðum árum meðtöldum hafi verið 4.742.500 kr. Í matinu greinir frá því, að árið 1992 hafi tekjur stefnanda verið 6.354.212 kr. og árið 1993 5.810.800 kr. Þá kemur þar fram, að stefnandi hafi frá árinu 1980 starfað sem sjálfstætt starfandi atvinnurekandi, þ. e. við innflutnings- og heildverslun. Töldu matsmenn rétt með hliðsjón af atvikum í málinu fyrir og eftir slysið 24. maí 1991 að leggja til grundvallar starf matsþola sem sjálfstætt starfandi atvinnurekanda, þegar metin yrði til frambúðar skerðing sú á tekjuafлахæfi hans, sem rekja mætti til slyssins.

Í matinu segir, að skerðing líkamlegrar heilsu sjálfstætt starfandi atvinnu-

rekenda sé að einhverju marki líkleg til að hafa í för með sér tekjuskerðingu þeirra. Hver skerðingin sé í hverju einstöku tilviki, ráðist hins vegar af ýmsum atriðum. Skipti þar máli, hvers eðlis og hversu mikil líkamleg örorka viðkomandi einstaklings sé, aldur hans, andleg og líkamleg heilsa að öðru leyti og önnur áþekk einstaklingsbundin atriði. Þá beri að hafa í huga, að eftir starfslok hafi sjálfstætt starfandi atvinnurekandi ekki aðrar tekjur en þann lífeyri, sem hann kann að hafa keypt sér á starfsævinni.

Á matsfundi kom fram hjá stefnanda, að hann hefði ekki sætt frádrætti í launum þann tíma, sem hann var frá vinnu í fyrirtæki sínu af völdum slyssins. Samkvæmt því komust matsmenn að þeirri niðurstöðu, að tímabundin fjárhagsleg örorka stefnanda umrætt tímabil hefði engin verið.

Varðandi varanlega fjárhagslega örorku segir m. a. í matinu, að með hliðsjón af læknisfræðilegum afleiðingum slyssins telji matsmenn, að stefnandi geti til frambúðar gegnt starfi sínu. Sé slysið m. ö. o. ekki líklegt til að valda því, að hann þurfi að hverfa úr slíku starfi og leita sér að öðru, þar sem líkamleg og andleg hreysti skipti minna máli. Skuli í því sambandi minnt á það, sem fram hafi komið á matsfundi hjá stefnanda, að áverkar þeir, sem hann hlaut í slysinu, hindri hann ekki að neinu ráði í starfinu. Hafi stefnandi ekki nein teljandi óþægindi í vinstri ökkla eða rist við vinnu sína, enda sé starf hans að langmestu leyti unnið í kyrrsetu, þ. e. við skrifborð eða tölvu. Sé hann laus við allan burð í starfinu og því lítið álag á ganglimum. Hins vegar telji matsmenn ljóst, að matspoli muni vegna afleiðinga slyssins þurfa að leggja eitthvað harðar að sér í starfi sínu en ella hefði verið, ef slysið hefði ekki borið að höndum. Mæði í vinnunni meira á háls- og herðasvæði, þar sem stefnandi hafi að öllum líkindum hlotið væga tognun. Þá hafi komið fram hjá stefnanda, að hann telji þrek sitt takmarkaðra en áður var og að hann þreytist meira í starfi en hann hafi átt áður að venjast. Með hliðsjón af framansögðu telji matsmenn líklegt, að stefnandi muni vegna afleiðinga slyssins eitthvað þurfa að fara sér hægjar við vinnu, þ. e. vinna eitthvað styttri vinnudag en hann ella hefði gert, ef slysið hefði ekki orðið. Sé þá ekki óhugsandi, að tekjur hans muni, ef svo verði, skerðast eitthvað af þeim sökum, þótt svo hafi ekki enn orðið. Séu og líkur til, að þessa muni meira gæta, þegar líða tekur á starfsævi stefnanda.

Þegar lagt sé mat á varanlega fjárhagslega örorku stefnanda, telji matsmenn rétt að leggja á það áherslu, að áhrif slyssins á tekjuöflunarhæfi stefnanda verði að öllum líkindum ekki ávallt hin sömu, heldur geti þau verið misjöfn frá einum tíma til annars. Líkur séu til, að áhrifin verði engin á sumum tímaskeiðum, svo sem fyrirbyggjandi upplýsingar um tekjur stefnanda eftir slys veiti vísbendingu um; áhrifin verði óveruleg á öðrum tíma-

skeiðum, en þau geti á enn öðrum orðið jöfn hinni læknisfræðilegu örorku stefnanda, en tæplega meiri. Við mat á fjárhagslegri örorku stefnanda af völdum slyssins verði að hafa í huga, að stefnandi hafi ekki verið með öllu einkennalaus frá stoðkerfi fyrir slys. Hann hafi verið með mikla kölkun og slitbreytingar í hægri öxl, en þau einkenni verði ekki rakin til slyssins. Sé ekki ólíklegt, að þessi einkenni hefðu farið að há matsþola eitthvað í störfum hans, jafnvel þótt slysið hefði ekki borið að höndum. Á hinn bóginn sé til þess að líta, að slysið hafi að einhverju leyti valdið auknum eða nýjum einkennum vegna þess vanda, sem fyrir var.

Pegar litið sé til allra þeirra atriða, sem rakin hafi verið, og hafðar séu í huga læknisfræðilegar afleiðingar slyssins á heilsufar stefnanda, sé það álit matsmanna, að skerðing sú á tekjuafлахæfi stefnanda, sem einvörðungu megi rekja til slyssins í maí 1991, geti verið á bilinu 0–8 og að tekjur hans muni þá að sama skapi skerðast að meðaltali um 4%, – fjóra af hundraði, – á starfsævinni.

III.

Stefnandi sundurliðar kröfugerð sína sem hér segir:

1. Vinnutekjutap vegna tímabundinnar og varanlegrar örorku	kr.	8.267.900
2. Töpuð lífeyrisréttindi	–	437.200
3. Miskabætur	–	500.000
4. Rúskinnslakki	–	35.000
Samtals	–	9.240.130 (?)

Stefnandi vísar um 1. og 2. kröfulið á örorkutjónsútreikning Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingafræðings, reistan á örorkumati Björns Önundarsonar læknis. Þá kveður hann 3. lið hóflega áætlaðan, og þá sé 4. liður áætlaður.

Um skaðabótaskyldu stefndu vísar stefnandi til XIII. kafla umferðarlaga nr. 50/1987, einkum 1. mgr. 88. gr. og 1. mgr. 97. gr., um bótaskyldu vegna fjártjóns, og um miskabótakröfu vísar hann til 264. gr. almennra hegningarlaga. Um vexti og dráttarvexti vísar stefnandi til II. og III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987, sbr. lög nr. 67/1989.

Af hálfu stefndu er því mótmælt, að stefnandi hafi orðið fyrir fjárhags-tjóni vegna tímabundinnar örorku. Engin gögn hafi verið lögð fram, sem sýni tjón í þessu efni. Jafnframt benda stefndu á, að starfsmenn eigi að jafnaði rétt á launum í veikindatilvikum frá vinnuveitanda. Verði að ætla, að stefnandi hafi fengið greidd laun þann tíma, sem hann var frá vinnu vegna

slyssins, og meðan annað sé ekki upplýst, telji stefndu ljóst, að stefnandi hafi ekki orðið fyrir neinu fjárhagstjóni vegna tímabundinnar örorku.

Stefndu mótmæla því, að stefnandi muni tapa vinnutekjum í sama hlutfalli og hin læknisfræðilega metna örorka segi til um. Hafi norrænar rannsóknir sýnt, að læknisfræðileg örorka undir 20% leiði sjaldnast til tekju-missis. Er því mótmælt sem ósönnuðu, að útreikningar þeir, sem stefnandi hafi lagt fram til grundvallar kröfum sínum, staðreyni raunverulegt tekjutap hans og tjón þar með.

Þá er kröfu um bætur fyrir töpuð lífeyrisréttindi jafnframt mótmælt með sömu rökum og að ofan greinir og miskabótakröfu mótmælt sem allt of hárrí. Enn fremur var við aðalmeðferð málsins mótmælt kröfu um bætur fyrir rúskinnshakka sem ósannaðri.

Við ákvörðun bóta verði að taka tillit til þess, að bætur til stefnanda vegna varanlegrar örorku séu skattfrjálsar, og nemi hlutfall afdreginna staðgreiðsluskatta nú 41,93%, og verði að taka tillit til þess. Þá beri einnig að taka tillit til þess, að um eingreiðslu sé að ræða á tjóni, sem verði til á löngum tíma.

IV.

Í máli þessu er bótaskylda viðurkennd af hálfu stefndu og ágreiningur aðila því einungis um bótafjárhæð.

Í matsgerð hinna dómkvöddu matsmanna er gerð ýtarleg grein fyrir læknisfræðilegum afleiðingum umrædds slyss á heilsufar stefnanda. Verður niðurstaða matsgerðarinnar um tímabundna og varanlega læknisfræðilega örorku lögð til grundvallar í máli þessu með vísan til þeirra röksemda, sem þar greinir.

Þar sem stefnandi sætti ekki frádrætti af launum það tímabil, sem tímabundin örorka hans vegna slyssins tekur til, hefur hann ekki orðið fyrir neinu fjártjóni vegna hennar, og verður kröfu hans um bætur fyrir fjártjón í því sambandi af þeim sökum hafnað.

Í umræddri matsgerð kemur m. a. fram, að svonefnt læknisfræðilegt örorkumat, þar sem sams konar áverkar eru metnir til sama hundraðshluta án tillits til starfs eða menntunar tjónþola, geti ekki verið einhlítur mælikvarði á líklega skerðingu á tekjuöflunarhæfi þeirra, sem fyrir slysum verða, þótt slíkt mat geti gefið nokkra vísbendingu. Sé því ekki sjálfgefið, að tap vegna slyss sé á hverjum tíma sami hundraðshluti tekna og læknisfræðileg örorka er metin. Sé engan veginn óhugsandi, að afleiðingar slyss geti ýmist haft meiri eða minni áhrif á tekjuöflunarhæfi hins slasaða en hin læknisfræðilega örorka bendir til. Sé læknisfræðileg örorka aðeins einn þáttur af mörgum, sem áhrif hafi við ákvörðun bóta til slasaðra manna. Aðrir þættir, sem áhrif

hafi, séu t. d. aldur slasaða, atvinna hans, menntun, heilsa, tekjur fyrir slys, tekjur eftir slys, áætluð starfslok, það vaxtastig, sem notað sé við afvöxtun framtíðartekna, og skattaleg meðferð slysabóta og vaxta af slysabótum.

Í matsgerð eru leidd rök að því, að varanleg fjárhagsleg örorka stefnanda sé að meðaltali rúmlega helmingi minni en hið læknisfræðilega örorkustig segir til um. Þá kemur þar jafnframt fram, að stefnandi hafi ekki enn misst tekjur vegna slyssins, heldur hafi þær hækkað talsvert eftir það miðað við meðalárstekjur stefnanda síðustu þrjú ár fyrir slys. Hins vegar sé líklegt, að afleiðingar slyssins muni hafa áhrif á tekjuöflunarhæfi stefnanda, þegar lengra líður frá slysinu.

Fallast þykir mega á þær röksemdir, er fram koma í matsgerð hinna dómkvöddu matsmanna, að varanlegar fjárhagslegar afleiðingar stefnanda af völdum slyssins séu að meðaltali talsvert minni en læknisfræðilegar afleiðingar þess segja til um. Verða bætur fyrir varanlega örorku ákveðnar með hliðsjón af því. Þá verður örorkutjónsútreikningur Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingafræðings hafður til hliðsjónar við ákvörðun örorkubóta.

Stefnandi er sjálfstæður atvinnurekandi, og eru því eigi efni til að taka til greina kröfu hans um töpuð lífeyrisréttindi.

Krafa stefnanda vegna andvirðis rúskinnssjakka er ósönnuð og verður því eigi tekin til greina gegn mótmælum stefndu.

Vegna hinnar lágu örorku stefnanda og þar sem skilin milli hennar og miska eru óljós, þykir rétt að ákvarða bætur fyrir fjártjón og miska í einu lagi.

Þegar allt framangreint er virt, þykja bætur til stefnanda hæfilega ákveðnar 1.800.000 kr., og hefur þá verið tekið tillit til skattfrelsis bóta og hagræðis af eingreiðslu þeirra. Þykir rétt að reikna vexti af bótafjárhæð samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987, sbr. 2. gr. laga nr. 67/1989, frá 24. maí 1991 til þingfestingardags, 3. febrúar 1994, en dráttarvexti samkvæmt III. kafla vaxtalaga með síðari breytingum frá þeim degi til greiðsludags. Dráttarvexti skal leggja við höfuðstól á tólf mánaða fresti, í fyrsta sinn 2. febrúar 1995.

Þá ber að dæma stefndu til að greiða stefnanda málskostnað, sem þykir hæfilega ákveðinn 270.000 kr., og hefur þá eigi verið tekið tillit til greiðslu virðisaukaskatts af málf lutningsþóknun.

Helgi I. Jónsson héraðsdómari kveður upp dóm þennan.

D ó m s o r ð:

Stefndu, Gunnar Kvaran hf. og Sjóvá-Almennar tryggingar hf., greiði stefnanda in solidum 1.800.000 kr. ásamt vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987, sbr. 2. gr. laga nr. 67/1989, frá 24. maí 1991 til

3. febrúar 1994, en dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga með síðari breytingum frá þeim degi til greiðsludags. Dráttarvextir skulu lagðir við höfuðstól á tólf mánaða fresti, í fyrsta sinn 2. febrúar 1995.

Stefndu greiði stefnanda 270.000 kr. í málskostnað.
